

Κάθε ανατύπωση στα πλαίσια αυτού του εγχειρήματος δεν προϋποθέτει ότι υιοθετούμε απόλυτα τις θέσεις του συγγραφέα του εκάστοτε κειμένου αλλά τη θεωρούμε σημαντική στην προοπτική της όξυνσης της κριτικής του υπάρχοντος.

Συνέλευση Βιβλιοθήκης
Αντιεξουσιαστικό Στέκι Παντείου

Στο χώρο του στεκιού λειτουργεί δανειστική βιβλιοθήκη καθώς και αρχείο με έντυπα του αναρχικού και αντιεξουσιαστικού χώρου.

**ΙΣ. - Η ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΣΕ
ΧΡΟΝΟ ΕΞΟΥΣΙΑΣ**

Το κείμενο «Η Κατάκτηση του Χώρου σε Χρόνο Εξουσίας» της Ι.Σ. το βρήκαμε στο 1ο τεύχος του περιοδικού Πεζοδρόμιο (Απρίλης του 1973, εκδόσεις Διεθνής Βιβλιοθήκη). Έχει γραφτεί με αφορμή τις διαστημικές αποστολές και τους διακρατικούς ανταγωνισμούς για την «κατάκτηση του διαστήματος» την ψυχροπολεμική περίοδο. Παρά το γεγονός ότι πράγματα που αναφέρονται στο κείμενο δεν είναι επίκαιρα ή έχουν ξεπεραστεί από την ίδια την πραγματικότητα, δεν μπορούμε παρά να διακρίνουμε μια αναλογία σε σχέση με τα τωρινά «επιστημονικά επιτεύγματα» (π.χ. επιταχυντές αδρονίων), καθώς και ότι ο ρόλος της επιστήμης είναι διαχρονικά ίδιος στην υπηρεσία της κυριαρχίας.

Η κατάκτηση του χώρου σε χρόνο εξουσίας

Η επιστήμη στην υπηρεσία του κεφαλαίου, του εμπορεύματος και του θεάματος, δεν είναι τίποτε άλλο παρά κεφαλαιοποιημένη γνώση, φετιχισμός της ιδέας και της μεθόδου, αλλοτριωμένη εικόνα της ανθρώπινης σκέψης. Πιστοποιητικό ενός ψευτο – μεγαλείου των ανθρώπων, η παθητική της γνώση μιας μέτριας πραγματικότητας είναι η μαγική δικαιολόγηση μιας ράτσας σκλάβων.

Εδώ και πολύ καιρό η εξουσία της γνώσης μεταμορφώθηκε σε γνώση της εξουσίας. Η σύγχρονη επιστήμη, πειραματική κληρονόμος της θρησκείας του Μεσαίωνα, εκπληρώνει - σε σχέση με την ταξική κοινωνία - τις ίδιες λειτουργίες: με την αιώνια ειδικευμένη εξυπνάδα της αντισταθμίζει την καθημερινή βλακεία των ανθρώπων. Τραγουδάει με αριθμούς το μεγαλείο του ανθρώπινου είδους, ενώ δεν είναι τίποτε άλλο παρά το οργανωμένο άθροισμα των περιορισμών του και της αλλοτρίωσής του.

Όπως η βιομηχανία, που ήταν προορισμένη να απελευθερώσει τους ανθρώπους από την εργασία με τη χρήση μηχανών, δεν κατάφερε μέχρι σήμερα παρά να τους υποδουλώσει στην εργασία των μηχανών, έτσι και η επιστήμη, προορισμένη να τους απελευθερώσει ιστορικά και ορθολογικά από τη φύση, δεν κατάφερε παρά να τους αλλοτριώσει μέσα σε μια κοινωνία παράλογη και αντι - ιστορική. Μισθοφόρος της διαχωρισμένης σκέψης, η επιστήμη εργάζεται για την επιβίωση και επομένως δεν μπορεί να αντιληφθεί τη ζωή παρά σαν ένα μηχανικό ή ηθικό σχήμα. Πράγματι, δεν αντιλαμβάνεται τον άνθρωπο σαν υποκείμενο ούτε την ανθρώπινη σκέψη σαν δράση, και γι αυτό το λόγο αγνοεί την ιστορία σαν ηθελπημένη δραστηριότητα και μετατρέπει τους ανθρώπους σε «ασθενείς» στα νοσοκομεία της.

Θεμελιωμένη πάνω στο πρωταρχικό ψέμα της λειτουργίας της, η επιστήμη δεν μπορεί παρά να λείψι ψέματα στον ίδιο της τον εαυτό. Και οι αλαζόνες μισθοφόροι της διατήρησαν, από τους προγόνους τους τους παπάδες, τη γοητεία και την ανάγκη του μυστηρίου. Δυναμική συνιστώσα της δικαιολόγησης των Κρατών, το επιστημονικό σώμα φυλάει ζηλότυπα τους συντεχνιακούς νόμους του και τα μυστικά της «από θεού Μηχανής», που του επιτρέπουν να εξακολουθεί να υπάρχει σαν μια αξιοκαταφρόνητη

αίρεση. Δεν είναι λοιπόν να απορεί κανείς που, για παράδειγμα, οι γιατροί – αυτοί οι μπαλωματίδες της εργασιακής δύναμης – χρησιμοποιούν μια παράδοση συνθηματική κακογραφία: Πρόκειται για τον αστυνομικό κώδικα της μονοπωλημένης επιβίωσης.

Παρόλο που η ιστορική και ιδεολογική ταύτιση της επιστήμης με την κοσμική εξουσία δείχνει ξεκάθαρα ότι είναι υπηρέτρια των Κρατών, και επομένως δεν ξεγελάει κανένα, χρειάστηκε να περιμένουμε μέχρι τις μέρες μας για να δούμε να εξαφανίζονται οι τελευταίοι διαχωρισμοί μεταξύ της ταξικής κοινωνίας και μιας επιστήμης που παρίστανε ότι ήταν «ουδέτερη» και «θεραπευτική της Ανθρωπότητας». Πράγματι, η σημερινή έλλειψη δυνατοτήτων επιστημονικής έρευνας και εφαρμογής δίχως τεράστια μέσα, παρέδωσε τη γνώση, θεαματικά συγκεντροποιημένα, στα χέρια της εξουσίας και την προσανατόλισε προς τους σκοπούς του Κράτους. Δεν υπάρχει μια επιστήμη που να μην βρίσκεται στην υπηρεσία της οικονομίας, του στρατιωτικού μηχανισμού και της ιδεολογίας. Και η Επιστήμη της ιδεολογίας μας δείχνει την άλλη της όψη, την ιδεολογία της Επιστήμης.

Η εξουσία, που δεν μπορεί να ανεχθεί το κενό, δεν συχώρησε ποτέ στον ουρανό ότι ήταν μια άδεια έκταση παραδομένη στη φαντασία. Από τις απαρχές της ταξικής κοινωνίας, η φανταστική πηγή της διαχωρισμένης εξουσίας πάντα τοποθετήθηκε στον ουρανό. Όταν η αυτοδικαιολόγηση του Κράτους ήταν θρησκευτική, ο ουρανός εμπεριεχόταν στο χρόνο της θρησκείας □ σήμερα που το Κράτος θέλει να δικαιολογηθεί επιστημονικά, ο ουρανός βρίσκεται μέσα στο χώρο της επιστήμης. Η εξέλιξη από τον Γαλιλαίο ως τον Βέρνερ φον Μπράουν δεν είναι παρά ζήτημα της Κρατικής ιδεολογίας. Η θρησκεία ήθελε να διατηρήσει το χρόνο της, άρα δεν υπήρχε περίπτωση να θιχτεί ο χώρος της. Η εξουσία που αδυνατεί να παρατείνει το χρόνο της, υποχρεώνεται να επεκτείνει απεριόριστα το χώρο της.

Εάν οι μεταμοσχεύσεις καρδιάς είναι μια ακόμα άθλια βιοτεχνική πρακτική που δεν μας κάνει να ξεχνάμε τις χημικές και πυρηνικές σφαγές της επιστήμης, η «Κατάκτηση του διαστήματος» είναι η σημαντικότερη θεαματική έκφραση της επιστημονικής καταπίεσης. Ο επιστήμονας του διαστήματος είναι μπροστά στον γιατρούδάκο ότι και η Ίντερπόλ μπροστά στον αστυνομικό της γειτονιάς.

Οι αστροναύτες με τις άσπρες στολές έχουν κυριολεκτικά κηρύξει κατοχή στον ουρανό που άλλοτε υπόσχονταν οι παπάδες με τα μαύρα ράσα. Στερημένοι από σεξουαλική υπόσταση, απρόσωπα πόνια, υπεργραφειοκρατικοποιημένοι, οι πρώτοι άνθρωποι που δραπετεύουν από την ατμόσφαιρα γίνονται οι βεντέτες ενός θεάματος που ανεμίζει μέρα - νύχτα πάνω από τα κεφάλια μας, που μπορεί να νικήσει τις θερμοκρασίες και τις αποστάσεις και που μας καταπιέζει από κει ψηλά σαν τη θεϊκή σκόνη του σύμπαντος. Υπόδειγμα της επιβίωσης σε παροξυσμό οι αστροναύτες κριτικάρουν άθελά τους τη γη: καταδικασμένοι σε μια τροχιακή κίνηση – από το φόβο του θανάτου από κρύο και πείνα – δέχονται υπάκουα («τεχνικά») τη μιζέρια και την πλήξη των δορυφόρων. Κάτοικοι μιας πολεοδομίας της αναγκαιότητας μέσα στις καμπίνες τους, αιχμάλωτοι του επιστημονικού μηχανισμού, είναι το παράδειγμα – μέσα στον δοκιμαστικό σωλήνα – των συνανθρώπων τους που δεν ξεφεύγουν, παρά τις αποστάσεις, από τα πλοκάμια της εξουσίας. Άνθρωποι – διαφημιστικές αφίσες, οι αστροναύτες αιωρούνται στον αχανή χώρο του σύμπαντος ή χοροπηδάνε με το ρυθμό των ρομπότ πάνω στο φεγγάρι για να τους βλέπουν οι άνθρωποι και να προχωράνε με το ρυθμό της εργασίας.

Όσο κι αν οι χριστιανοί αστροναύτες της Δύσης και οι γραφειοκράτες κοσμοναύτες της Ανατολής αρέσκονται να κάνουν μεταφυσική ή άθρησκη ηθική (ο Γκαγκάριν «δεν είδε το Θεό» και ο Μπόρμαν προσεύχεται για τη μικρούλα Γη) την πραγματικότητα του πιστεύω τους πρέπει να την αναζητήσουμε στην πειθήνια εκτέλεση μιας διαστημικής «διατεταγμένης υπηρεσίας» □ ακριβώς όπως και στον Εξυπερύ, τον άγιο, που έλεγε «χαμερπείς» βλακείες από το ύψος του αεροπλάνου του και που την ουσία των λεγομένων του πρέπει να την αναζητήσουμε στην τριπλή του ιδιότητα: Αντουάν ντε Σαιντ – Εξυπερύ, στρατιωτικός, πατριώτης και ηλίθιος.

Η κατάκτηση του διαστήματος αποτελεί μέρος της διαπλανητικής ελπίδας ενός συστήματος που, μπουχτισμένο από εμπόρευμα, εξουσία και θέαμα, εκσφενδονίζεται στο διάστημα όταν πα κοντεύει να λυγίσει κάτω από το βάρος των γίνων αντιφάσεων του. Σαν μια νέα Αμερική, το διάστημα θα χρησιμεύσει στα Κράτη για τους πολέμους τους και τις αποικίες τους □ θα χρησιμεύσει για να στείλουν παραγωγούς – καταναλωτές, που θα επιτρέψουν μ' αυτόν

τον τρόπο το ξεπέραςμα των ασφυκτικών περιορισμών του πλανήτη. Επαρχία της συσσώρευσης, το διάστημα είναι προορισμένο να γίνει μια συσσώρευση επαρχιών για τις οποίες ήδη υπάρχουν νόμοι, συμβάσεις και διεθνή δικαστήρια. Το μοίρασμα του διαστήματος, νέα Γιάλτα, δείχνει την ανικανότητα των καπιταλιστών και των γραφειοκρατών – Ανατολής και Δύσης – να εξομαλύνουν πάνω στην επιφάνεια της γης τις γήινες διαμάχες και συγκρούσεις.

Όμως ο γερο - τυφλοπόντικας της επανάστασης, που σήμερα υποσκάπτει τα θεμέλια του συστήματος, θα καταστρέψει τους φραγμούς που χωρίζουν την επιστήμη από την γενικευμένη γνώση των ιστορικών ανθρώπων. Θα βάλει ένα τέλος στις ιδέες της διαχωρισμένης εξουσίας και στην εξουσία των διαχωρισμένων ιδεών. Η γενικευμένη αυτοδιαχείριση της διαρκούς μεταμόρφωσης του κόσμου από τις μάζες, θα μετατρέψει την επιστήμη από Κρατική αλήθεια σε βασική κοινοτοπία.

Οι άνθρωποι θα πάνε στο διάστημα για να μετατρέψουν το Σύμπαν σε ζωτικό χώρο της τελευταίας εξέγερσης: εκείνης που θα αποσκοπεί στην κατάρριψη των περιορισμών που επιβάλλει η φύση. Και, αφού γκρεμιστούν τα τείχη που σήμερα χωρίζουν τον άνθρωπο από την επιστήμη, η κατάκτηση του διαστήματος δεν θα είναι πια ένα οικονομικό ή στρατιωτικό «επίτευγμα», αλλά το απόγειο της άνθισης των ανθρώπινων ελευθεριών και πραγματώσεων, υλοποιημένο από μια ράτσα θεών. Θα πάμε στο διάστημα, αλλά όχι σαν υπάλληλοι της αστροναυτικής διοίκησης ούτε σαν «εθελοντές» ενός Κρατικού σχεδίου. Θα πάμε σαν αφέντες δίχως σκλάβους που επιθεωρούν την επικράτειά τους: Το Σύμπαν ανήκει στα εργατικά συμβούλια.

